

Ein cyf/Our ref LW/01672/22

Jack Sargeant AS
Cadeirydd – Y Pwyllgor Deisebau

6 Medi 2022

Annwyl Jack,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 4 Awst ynglŷn â Deiseb P-06-1295, sef y 'Dylid cynnal arolwg cyhoeddus ar leihau'r terfyn cyflymder diofyn CYN iddo ddod i rym'.

Ar 12 Gorffennaf cymeradwyodd Senedd Cymru y ddeddfwriaeth i ostwng y terfyn cyflymder cenedlaethol diofyn ar ffyrdd preswyl a strydoedd prysur i gerddwyr o 30mya i 20mya.

Ni fydd y ddeddfwriaeth newydd yn gosod terfyn cyflymder cyffredinol ar bob ffordd, ond bydd yn gwneud terfyn diofyn o 20mya, gan adael i awdurdodau lleol, sy'n adnabod eu hardal orau, i gysylltu â'r gymuned leol i benderfynu pa ffyrdd ddylai aros ar 30mya.

Rwy'n ymwybodol bod hyn yn newid mawr mewn ymddygiad. Ar hyn o bryd mae saith awdurdod lleol yn cymryd rhan yn y broses gychwynnol o gyflwyno'r ardaloedd preswyl 20mya. Pwrpas yr ardaloedd preswyl cam 1 yw defnyddio hyn fel cyfle i ddysgu gwersi er mwyn llunio'r broses gyflwyno genedlaethol a chasglu data tymor hir.

Cynhaliwyd [Arolwg Agweddau'r Cyhoedd at Orchmynion Traffig a Therfynau Cyflymder 20mya](#) ymhlith sampl gynrychioliadol o'r cyhoedd ddiwedd 2020. Dywedodd pedwar o bob pump o oedolion Cymru (80%) y byddent yn cefnogi terfyn cyflymder o 20mya yn yr ardal lle'r oeddent yn byw, o'i gymharu ag un o bob pump (20%) a ddywedodd na fyddent yn cefnogi hynny. Cafodd [ymgyngoriad cyhoeddus 12 wythnos o hyd ar y terfyn cyflymder diofyn o 20mya](#) hefyd ei gynnal yn ystod 2021. Mae canlyniadau'r ymgynghoriad yn dra gwahanol i ganfyddiadau'r arolwg barn cyhoeddus. Mae'r gwahaniaeth yn debygol o fod o ganlyniad i'r gwahanol ddulliau samplu ar gyfer pob ymarfer. Roedd y sampl ar gyfer yr ymgynghoriad cyhoeddus yn hunan-ddewisol, tra roedd sampl yr arolwg barn wedi'i strwythuro i fod yn gynrychioliadol o'r boblogaeth gyffredinol, a oedd felly'n lleihau'r duedd gan rai oedd yn ymateb o ddewis.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Lee.Waters@llyw.cymru
Correspondence.Lee.Waters@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'r ddeiseb yn awgrymu mai'r unig dystiolaeth sydd ar gael yw 'theori ac achlust' fodd bynnag byddem yn cyfeirio Aelodau'r Pwyllgor Deisebau at y sylfaen dystiolaeth sylweddol a gasglwyd dros y 25 mlynedd blaenorol ar fanteision 20mya. Mae tystiolaeth ysgubol bod cyflymderau is yn arwain at lai o wrthdrawiadau ac anafiadau llai difrifol; a thystiolaeth gyson bod anafiadau yn lleihau pan fydd terfynau 20mya yn cael eu cyflwyno. Er enghraifft, cymerodd Awdurdodau Lleol yr Alban ran mewn menter lwyddiannus i leihau'r terfyn i 20mya yn ystod y 1990au hwyr ac rwyf wedi atodi copi o ganfyddiadau'r ymchwil er gwybodaeth. Yn gryno, canfu'r astudiaeth honno fod gostyngiad sylweddol yn nifer y damweiniau a gofnodwyd y flwyddyn ar ôl cyflwyno'r cynllun treialu 20mya, a hefyd gostyngiad sylweddol o ran difrifoldeb, gyda damweiniau difrifol neu angheuol yn gostwng o 20% i 14% o'r cyfanswm.

Ar hyn o bryd, mae 80 o bobl y flwyddyn ar gyfartaledd yn marw ar ffyrdd Cymru, 80 o deuluoedd na fydd eu bywydau fyth yr un fath eto. Mae'r Gymdeithas Frenhinol er Atal Damweiniau (RoSPA) yn nodi bod 45% o gerddwyr yn cael eu lladd os ydynt yn cael eu taro gan gar sydd yn symud ar 30mya neu lai ond dim ond 5% pan fo'r cyflymder yn 20mya neu lai. Mae'r risg o gael eich lladd bron i 5 gwaith yn uwch mewn gwrthdrawiadau rhwng car a cherddwr ar gyflymder o 31mya o'i gymharu â'r un math o wrthdrawiadau ar 18.6mya. Gweler siart 7 ar dudalen 8 am ragor o wybodaeth: [Anafusion ffyrdd adroddwyd amdanynt: 2020 | LLYW.CYMRU](#).

Mae'r ddeiseb hefyd yn cynnwys datganiad am gerddwyr a hoffwn gyfeirio Aelodau'r Pwyllgor Deisebau at y [diweddariad i Reolau'r Ffordd Fawr](#) a wnaed ym mis Ionawr 2022. Mae lleihau nifer y marwolaethau ac anafiadau sy'n digwydd ar ein ffyrdd bob dydd yn gyfrifoldeb yr ydym i gyd yn ei rannu a gallai gwybod a chymhwyso'r rheolau sydd wedi'u cynnwys yn Rheolau'r Ffordd Fawr leihau anafiadau ar y ffyrdd yn sylweddol. Cysyniad yw 'hierarchaeth defnyddwyr ffyrdd' sy'n rhoi'r defnyddwyr ffyrdd hynny, a fyddai'n wynebu'r perygl mwyaf pe bai gwrthdrawiad yn digwydd, ar frig yr hierarchaeth. Hefyd, gall cerddwyr ddefnyddio unrhyw ran o'r ffordd a defnyddio llwybrau beicio yn ogystal â'r palmant, oni bai bod arwyddion yn gwahardd cerddwyr.

Yn ogystal, mae sylfaen dystiolaeth gref na fydd 20mya yn cael unrhyw effeithiau negyddol ar ansawdd aer, gyda gwelliannau bach wedi'u gweld mewn gwahanol astudiaethau ar draws y DU. Er enghraifft, efallai y bydd y Pwyllgor Deisebau am weld asesiad diweddar o [lefelau llygredd aer yn Richmond upon Thames](#), yn dilyn gweithredu cynllun 20mya ddiwedd 2019 a dechrau 2020. Dangosodd yr asesiad arwyddion cynnar calonogol y gallai terfynau cyflymder is gyfrannu at lefelau llygredd is. Cyhoeddwyd [memorandwm esboniadol](#) hefyd ym mis Mehefin 2022, pan osodwyd Gorchymyn Ffyrdd Cyfyngedig (Terfyn Cyflymder 20mya) (Cymru) 2022. Yn yr un modd mae Cynghorwyr lechyd Cyhoeddus wedi rhoi gwybod i Lywodraeth Cymru bod ymchwil wyddonol wedi dangos y gall terfynau cyflymder is leihau llygredd lle mae ymddygiad gyrru llyfnach. Mae allyriadau ocsidau nitrogen (NOx) 2 i 4 gwaith yn uwch o dan gyflymiad caled nag o dan gyflymder cyson; felly, yn sylfaenol, bydd mwy o gyflymiad i 30mya, yn llygru mwy na chyflymu i 20mya a gyrru'n fwy cyson wedyn. Yn olaf, er nad yw'r holl dystiolaeth sydd ar gael yn awgrymu bod terfynau 20mya yn lleihau pob math o lygredd aer, derbynnir yn gyffredinol nad ydynt yn cynyddu llygredd aer o'i gymharu â therfynau 30mya (Archer et al, 2008; Journard et al, 1995; TEAG, 2013).

Ceir rhagor o wybodaeth ynglŷn â chyflwyno terfynau 20mya ar ein gwefan yn: [Cyflwyno terfynau cyflymder 20mya | LLYW.CYMRU](#)
[Cyflwyno terfynau cyflymder 20mya: cwestiynau cyffredin | LLYW.CYMRU](#)

Hoffwn hefyd gyfeirio Aelodau'r Pwyllgor Deisebau at [Strategaeth Drafnidiaeth Cymru](#). Newid Hinsawdd yw'r her fwyaf sy'n ein hwynebu ac mae Llywodraeth a Senedd Cymru wedi ymrwymo i'w gymryd o ddifri – gan wneud penderfyniadau na fydd bob amser yn gyfforddus neu'n hawdd, ond sy'n ofynnol ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol Cymru. Mae newid dulliau teithio yn ganolog i'r strategaeth a bydd newid y terfyn cyflymder diofyn o 30mya i 20mya yn chwarae rhan annatod. Rydym yn buddsoddi mewn teithio llesol ac rydym wedi gosod targed o wneud 45% o bob taith drwy drafnidiaeth gyhoeddus, cerdded neu feicio erbyn 2040. Bydd y newid hwn i ddulliau teithio yn ei dro yn helpu i leihau allyriadau drwy leihau nifer y cerbydau ar y ffordd yn enwedig y rhai sy'n gwneud teithiau byrrach y gellid eu gwneud ar droed neu feic. Fel gydag unrhyw newid diwylliannol rydym yn gwybod ei bod hi'n cymryd amser i ddarbwylllo'r cyhoedd ac yn anochel byddwn yn wynebu rhyw her, ond rwy'n hyderus os gallwn ni i gyd weithio gyda'n gilydd, gallwn wneud y newidiadau angenrheidiol a fydd o fudd i ni nawr ac yn y dyfodol.

Yn gywir,

Lee Waters AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Newid Hinsawdd
Deputy Minister for Climate Change